

Nr 155.

Ankom till riksdagens kansli den 29 maj 1945 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1945/46 till ersättningar för vissa beslagtagna fartyg m. m.

(1:a avd.)

I propositionen nr 270 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden för den 13 april 1945, föreslagit riksdagen att till Ersättningar för vissa beslagtagna fartyg m. m. för budgetåret 1945/46 under tredje huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Departementschefen har inledningsvis erinrat, att Kungl. Maj:t i särskild proposition nr 269 föreslagit riksdagen att antaga förslag till lag med vissa bestämmelser om fartyg, som ankommit från krigförande eller ockuperat land. Lagen skall enligt förslaget träda i kraft omedelbart och gälla till och med den 30 juni 1946. Enligt lagförslaget äger Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer förordna, att fartyg, som ankommer till riket från sådant land som nyss nämnts, skall avvisas. Kungl. Maj:t må vidare förordna, att fartyg, som efter utgången av augusti 1939 ankommit från krigförande eller ockuperat land, skall jämte tillbehör tagas i beslag för att återföras till det land där det hör hemma, såframt det kan anses vara av betydelse för det civila livet i hemlandet att fartyget återföres dit. Har fartyg tagits i beslag och göres sannolikt att genom beslaget intrång sker i enskild rätt, skall skälig ersättning utgå av allmänna medel, dock ej där fartyget avvisats genom beslut som är gällande. Ersättningsfrågor skola enligt förslaget avgöras av en särskild nämnd. Kostnaderna för nämndens verksamhet skola bestridas av allmänna medel.

Därest nämnda proposition bifalles, torde, framhåller departementschefen, erforderliga medel för täckande av statsverkets kostnader för ersättningar i anledning av beslag å fartyg enligt bestämmelserna i lagen böra gäldas från ett särskilt anslag under tredje huvudtiteln. Det vore självfallet icke möjligt att närmare beräkna, huru stort medelsbehovet för ifrågavarande ändamål kunde bli. Med hänsyn härtill har departementschefen föreslagit, att ett förslagsanslag anvisas. Anslaget, som skulle uppföras å riksstaten för nästa budgetår, har synts kunna upptagas till ett belopp av 1 000 000 kronor. Från detta anslag borde även få bestridas de kostnader som kunna uppstå för transport av fartygen m. m.

Vad anginge kostnaderna för nämndens verksamhet hade, på sätt framgår av förutnämnda proposition nr 269, förutsatts, att dessa skulle tills vidare bestridas från andra huvudtiteln reservationsanslag till kommittéer och utredningar genom sakkunniga.

Riksdagen har numera för sin del antagit i propositionen nr 269 framlagt förslag till lag med vissa bestämmelser om fartyg, som inkommit från krigförande eller ockuperat land.

Till grund för riksdagens ifrågavarande beslut låg ett av riksdagens första lagutskott avgivet utlåtande, nr 29, vari utskottet, bland annat, framhållit, att lagförslaget icke reglerade frågan, om gottgörelse skall kunna utgå till sakägare jämväl för hans kostnader i ersättningsärendet. Sådan gottgörelse borde enligt lagutskottets mening kunna tillerkännas sakägaren. Det borde nämligen beaktas, att de ersättningsberättigade i regel vore flyktingar, vilka icke behärskade svenska språket och därför måste anlita ombud för tillvaratagande av sin rätt. Hade sakägare fått vidkännas kostnader för hörande av vittnen vid domstol enligt 6 § i förslaget, vilken utredning varit av betydelse för ersättningsfrågan, syntes det rimligt att dessa kostnader icke slutligt drabbade denne. Med hänsyn härtill borde den nämnd, som skall handlägga ersättningsfrågorna, äga möjlighet att efter vad nämnden funne skäligt tillerkänna sakägare gottgörelse av allmänna medel för kostnader i ersättningsärende. Någon uttrycklig lagregel härom syntes emellertid icke lagutskottet erforderlig. Det syntes vara till fyllest, att nämnden ägde att för ifrågavarande ändamål taga i anspråk det anslag för gäldande av ersättningar i anledning av beslag å fartyg m. m., varom Kungl. Maj:t i propositionen nr 270 hemställt. Första lagutskottet förutsatte, att frågan om detta anslags ianspråktagande jämväl för utgivande av gottgörelse för kostnader i ersättningsärenden skulle upptagas till prövning av statsutskottet, till vilket sistnämnda proposition hänvisats.

Utskottet.

Under erinran att riksdagen numera antagit av Kungl. Maj:t i propositionen nr 269 framlagt förslag till lag med vissa bestämmelser om fartyg, som ankommit från krigförande eller ockuperat land, tillstyrker utskottet, att riksdagen under tredje huvudtiteln för budgetåret 1945/46 anvisar ett anslag till ersättningar för vissa beslagtagna fartyg m. m. Mot den för ändamålet begärda medelsanvisningen har utskottet icke funnit anledning till erinran. På sätt första lagutskottet i sitt av riksdagen godkända utlåtande nr 29 angående förenämnda lagförslag förordat, bör gottgörelse kunna utgå till sakägare jämväl för dennes kostnader i ersättningsärenden efter bestämmande av den nämnd, som enligt den antagna lagen skall handlägga ersättningsfrågorna. Utskottet finner lämpligt, att kostnaderna för dylik gottgörelse bestridas med anlitande av förevarande anslag. Någon uppräknings av anslaget med anledning härav torde icke vara behövlig.

Med åberopande av det anförda får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *Ersättningar för vissa beslagtagna fartyg m. m.* för budgetåret 1945/46 under tredje huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kronor.

Stockholm den 29 maj 1945.

På statsutskottets vägnar:

ALGOT TÖRNKVIST.

Närvarande: se under utlåtandet nr 154.